

witte horizontale band, waarin enkele horizontale zwarte streepjes. Borst en onderkant wit. Op de achterhals van de kruin af een donkerder middenstreep tot op de rug. Van voren is de hals licht grijs.

De vogels waren weinig schuw. Steeds zag ik ze duiken en met kleine vischjes boven komen, die dwars in de snavel gehouden werden.

In de nabijheid zwom een gewone fuut in winterkleed en duidelijk viel het verschil in grootte op. De Roodhalsfuten waren kleiner en hadden minder wit in het veerenkleed.

Rotterdam.

D. VAN SIJN.

Slaaptrek bij Wulpen en Kemphaantjes in den Winter. De baggerterreinen bij Amsterdam, bekend om hun rijkdom aan vogels, vooral eenden en steltloopers, spelen echter voor sommige soorten nog een belangrijke rol. Buiten den broedtijd worden ze gebruikt als „slaapplaats”. Dit evenwel zolang ze onbegroeid blijven. Zoo gauw een dergelijk slikterrein begroeid raakt, hier in hoofdzaak met de zulte, komen de vogels, en wel meeuwen en steltloopersoorten, er niet meer den nacht doorbrengen.

Zoo zijn achtereenvolgens elkaar als „slaapplaats” opgevolgd: het Oostzanergat, de Rothoek en het opspuiterrein in den Amsterdammerpolder. Het Oostzanergat is het jaren achtereen geweest, de Rothoek veel korter, omdat hier de begroeiing zoo snel ging en thans is het de Amsterdammerpolder al eenige jaren. Totdat hier ook misschien de begroeiing de overhand krijgt, waarop er dan wel weer een ander gevonden zal worden.

Behalve, dat uitgezonderd in den broedtijd, het geheele jaar tegen zonsondergang de meeuwen en wulpen zich hier verzamelen, komen er, en dat hoofdzakelijk in den nazomer, de grutto's, tureluurs, zwarte ruiters, kemphaantjes, enz. De meesten van deze vogels zijn overdag te vinden in de lage landen van Waterland, voor een klein deel ook in de IJpolders en ten zuiden van Sloterdijk. Juist in den nazomer zijn het veelal de broedvogels met hun jongen uit deze gebieden, vermeerderd met talloze vroege doortrekkertjes, die hier tegen den avond deze terreinen zoo interessant maken.

Tijdens de vele uren, in 1936 op het terrein in den Amsterdammerpolder in een schuiltentje doorgebracht, is me één ding bijzonder opgevallen n.l., dat de grootste aantallen van deze steltloopers vrij geregeld tegen 4 uur in den middag invielen. Later kwamen er dan nog steeds troepjes bij tot zonsondergang, maar de grootste drukte was toch laat in den namiddag.

In de maanden December 1936, Januari en Februari 1937 kwamen behalve de meeuwen, alleen nog maar de wulpen, kemphaantjes en wat bonte strandloopers. Het was toen iets makkelijker de „slaaptrek” na te gaan, daar we in dien tijd vermoedelijk met overwintersaars te doen hadden en deze wat beter te volgen zouden zijn.

Nu is het eigenaardige, dat, waar dit terrein uit hoofde van zijn rijkdom aan voedsel als een soort concentratiepunt voor deze vogels is te beschouwen, de meesten 's morgens vroeg vertrokken en pas 's avonds tegen zonsondergang terug kwamen. Slechts enkele exemplaren waren bij normaal weer overdag aanwezig. Mist of een flinke storm maakten, dat, vooral bij de wulpen, een gedeelte achterbleef; doch zoo trok de mist niet op of luwde de wind, of ook deze vogels verdwenen. Zoo stond er op 24 Jan. een flinke stormwind uit oostelijke richting, bovendien was het een donkere dag. Van de in dien tijd hier slapende wulpen, ongeveer een 400 stuks naar schatting, waren er tot ongeveer 1 uur n.m. een 200 ex. gebleven, welk aantal later iets afnam tot een 150 ex. Om 15.45 uur kwamen de eerste slaaptrekkers al weer terug.

Zooals reeds eerder gezegd, gingen en gaan de meeste wulpen, kemphaantjes en ook de bonte strandloopers naar de lage weilanden tusschen Zaandam, Oostzaan en Landsmeer, doch een deel der wulpen en kempen kwam vaak niet verder dan het land gelegen achter de niet in gebruik zijnde rijstpellerij „De Vrede”, tusschen Noordzeekanaal en Noorder IJdijk. Op 3 Jan. waren daar om ongeveer 11 uur, behalve een troepje wulpen, een zeventig kemphaantjes. Een enkele maal kwamen er nog wat wulpen uit de richting Sloterdijk. Ik moet hier direct aan toevoegen, dat in den nazomer veel geregelder en grotere troepjes uit deze richting kwamen. Uit den Grooten IJpolder kwamen ze nooit. Wulpen bij Buitenhuisen waargenomen, trokken altijd richting IJmuiden, naar het strand.

Bij het invallen op het terrein was het eigenaardig, dat de wulpen steeds als het ware drie banen volgden. Een uit de richting Zaandam, daarbij de Zaan volgend; een uit Oostzaan, die over de begraafplaats Westeroord aan den Hemweg liep en een uit de richting Zunderdorp. Zij vlogen daarbij op een hoogte van naar schatting 30 tot 50 meter en in troepen van 10 tot 200 stuks. De aantallen overnachtende wulpen waren vrij constant, wisselden tusschen 400 en 600 ex. Bij vorst werd het aantal groter en dat bleef dan eenigen tijd zoo. Ze hadden altijd hun vaste plaats op het slikterrein, waar ze, ook al werden ze verjaagd, steeds terugkeerden en waar ze dicht op elkaar gedrongen den verderen nacht bleven.

De kemphaantjes wisselden sterk in aantal. Ik noteerde op 26 Nov. 28 ex., 23 Dec. 39 ex., op 27 Dec. ongeveer 60 ex., 3 Jan. ongeveer een 200 stuks, die in troepjes van 20 of 30 invielen,

op 24 Jan. een 40-tal, 11 Febr. 12 ex. Wegtrek en trek onder invloed van invallende koude spelen hierbij denkkelijk een groote rol.

Wat de bonte strandloopers betreft, daar was geen peil op te trekken. Sommige dagen bleven zij den geheelen tijd op het terrein, andere trokken ze weg, op een enkele na en kwamen dan met de kemphaantjes terug. Deze kwamen altijd langs denzelfden weg, n.l. achter de rijstpellerij „De Vrede” om, waar ze het Noordzeekanaal overstaken, dan langs de begraafplaats, nooit er over, om dan eindelijk op hun vaste plaatsje terecht te komen. Ze vlogen daarbij zeer snel op een hoogte van ongeveer 2 m.

’s Morgens, zoo gauw het maar even schemerde, vertrok alles weer in dezelfde richting, vanwaar de vogels ’s avonds gekomen waren. Een vaste tijd was er niet voor, was bovendien ook afhankelijk van de weersomstandigheden, hoewel de meeste vogels een half uur vóór zonsopgang vertrokken. Dat het dan een drukte van belang was, is begrijpelijk, als men bedenkt, dat ook de duizenden en nog eens duizenden meeuwen, na eerst in de aangrenzende Balkenhaven wat gebaad en geploeterd te hebben, zich in de richting van de stad verspreidden.

’s Avonds hielden de wulpen zich ook niet aan een vasten tijd. Ze kwamen soms meer dan een uur vóór zonsondergang, maar ook nog geruimen tijd daarna. Ik noteerde bijv. op 7 Febr. (zonsondergang 16.56 u.) het volgende: Om ongeveer 15 uur stonden er reeds een 40 wulpen, die er echter pas gekomen waren, daar er den geheelen ochtend slechts 2 ex. op het slik geloopt hadden. 15.45 uur valt een troep van 200 stuks in uit de richting Oostzaan; 16 uur uit dezelfde richting ongeveer 30 ex.; 16.15 uur een tiental uit de richting Zunderdorp, daarna vallen regelmatig grotere en kleinere troepjes in. Dat hier het weer eenige invloed op gehad heeft, lijkt mij zeer onwaarschijnlijk, daar het juist dien dag prachtig, zonnig was.

De kemphaantjes kwamen geregelder. Bij normale weersomstandigheden meest tusschen een $\frac{1}{2}$ en een $\frac{1}{4}$ uur voor zonsondergang. Als het weer minder gunstig was, vielen ze wel eerder in. Of er echter een zeker verband bestond tusschen het vertrek van de plaats, waar deze vogels hun dag doorbrachten, en een bepaald tijdstip of punt in de afname van de lichtsterkte, heb ik niet kunnen gewaarworden.

In de maand Maart bleven geleidelijk aan de kemphaantjes weg en was er in ieder geval geen slaaptrek meer van hen te bespeuren. Het aantal bonte strandloopers nam toe, waarbij zich al gauw de bontbekjes aansloten; maar ook hier geen slaaptrek meer. Alleen de wulpen bleven en blijven dit verschijnsel vertoonen tot ver in April.

April 1937.

J. E. SLUITERS.

GEVRAAGD :

Ter Haar: Onze Vlinders, met opgave van staat en uiterste prijs; na 2 weken geen bericht, dan reeds voorzien.

Adres: M. v. HATTEM Jr., Kleiweg 187, Overschie.

Thijssse: Het Vogeljaar; Ter Haar: Onze Vlinders.

Adres: R. RINSMA, Moleneind 24, Drachten.

AANGEBODEN :

Brehm: Het leven der dieren; v. Marilaun: Het leven der planten. Diverse volledige Verkade-albums.

Adres: R. RINSMA, Moleneind 24, Drachten.

Brehms Tierleben, Band VI t/m VIII Vögel samen f 15.—, per deel f 4.—; Kerner-Hansen: Pflanzenleben 2 dln. f 8.—; Hesse-Doflein: Tierbau und Tierleben, Band 2; Das Tier als Glied des Naturganzen f 7.50; Dr. L. Reinhardt: Vom Nebelfleck zum Menschen: das Leben der Erde 2.50; Schillings: Mit Blitzlicht und Büchse f 2.—; T. Kaiser: De Sterrenhemel, 2 dln. f 7.—; H. Meyer: Der Kilimandjaro f 7.50; T. Meisel: Wandlungen des Weltbildes und des Wissens von der Erde f 4.—; W. Volz: Nord-Sumatra, 2 dln. f 7.50; Aage Krarup Nielsen: In het land van Kannibalen en Paradijsvogels f 1.75. Binnen 10 dagen geen antwoord, boek verkocht.

C. DE RONDE p/a Boylestraat 29b, Schiedam.

De Levende Natuur jaargang 16, 17 gebonden in oorspronkelijken band f 2.25 per deel. Principles of Geology. Charles Lyell, 2 deelen, gebonden f 4.—. The Tides and Kindred phenomena in the Solar system. G. H. Darwin f 1.—. Physiography T. H. Huxley f 0.50. T. Doflein, Lehrbuch der Protozoenkunde, vierte Auflage, gebonden f 5.—. Porto voor koper(s) Indien na acht dagen geen antwoord, dan verkocht.

Adres: H. KLEIJN, Noorder Amstellaan 83, Amsterdam (Z.).